

Sofia Mária Štetiarová, 18 rokov, Prievidza

Nemecká ríša,

jún 1914

Vojak

Nebolo novín, ktoré by o tom nepísali. Ja som sa však o tom nedozvedel z novín, pretože je všeobecne známe, že ich nečítam. Povedala mi to Clara na tanečnej zábave, ktorá sa u nás koná každý rok začiatkom leta. Deň bol slnečný, hudba pekná, ale ja som nevedel, čo mal znamenať ten šum, ktorý nastal popoludní. Odrazu takmer všetci okolo mňa a Liesel prestali tancovať. Netušil som, čo som si mal myslieť. Až podozrivo veľa ľudí vytvorilo akýsi nepodarený kruh okolo stola, za ktorým sedela pani Schulzová. Táto stará dáma vedela o všetkom, čo sa u nás v obci šuchlo, avšak inak to bola dobrosrdečná žena.

Liesel som odviedol k mame. Zabudol som sa zmieniť, že je to moja sestra. Je tým najrozkošnejším stvorením, aké by ste mali možnosť zahliadnuť počas svojho života. Má sedem a je najšikovnejšia v triede.

Mama stála pri dverách miestnosti, ďalej od ostatných. Vedel som, že tu nechcela byť, ale premáhala sa kvôli Liesel. Moja malá blond'avá sestra týždeň básnila o tom, ako pôjde na túto zábavu prvýkrát.

Mama si položila dlane na Lieseline plecia a ja som sa vybral k pani Schulzovej a jej spoločníkom. Vtom som však zbadal, ako oproti mne kráčala Clara. Keď ma uvidela, zrýchlila. Schmatla moju ruku a jej dlhý hnedý vrkoč ma udrel do tváre, keď sa prudko otočila. „Clara, čo to robíš?“ chcel som vedieť, ale ona mi naznačila, aby som bol potichu.

„Nechcem, aby to počula tvoja mama, zlomilo by ju to. Ale napokon sa to vlastne aj tak dozvie.“ Vôbec som nevedel, o čom hovorila, ale ona pokračovala. „Fritz, hovorí sa, že dnes zastrelili synovca cisára Rakúsko-Uhorska aj s jeho manželkou. František Ferdinand bol následníkom trónu,“ oznámila ponurým hlasom. V tej chvíli som nevedel, či to, čo som povedal, bolo spôsobené tým malým kúskom radosti, ktorý vo mne doznieval, alebo tým, že som tomu jednoducho odmietal uveriť.

„Clara, o takých veciach sa nežartuje.“ Áno, definitívne som tomu odmietal uveriť.

„Vyzerám, že žartujem, Fritz?“ povedala podráždene. „Naozaj sa to stalo! Zajtra to bude v novinách, uvidíš!“

Keď som počul, s akou vážnosťou to povedala, veruže som zneistel. „Dobre, no ak to i je pravda, prečo mi to hovoríš? Čo to má spoločné s nami?“ Nedokázal som pochopiť, ako sa nášho malého mesta môže týkať to, že bol zavraždený synovec nejakého cisára.

„Fritz, ty tomu vôbec nerozumieš!“ Teraz už naozaj zvýšila hlas. „Hovorí sa, že náš cisár už dlhšie hľadá príležitosť, aby mohol zväčšiť svoju moc. Rozpútať boj. Vražda blízkeho iného cisára je skvelá zámienka. Bude vojna, Fritz, vojna!“

Po jej slovách akoby som vytriezvel, hoci som nebol opitý. „Pokiaľ máš pravdu, znamená to, že...“

„Budeš musieť narukovať.“

•••

Clara mala pravdu. Vždy ju mala. Na druhý deň ráno sa dalo po prvom pohľade do novín zistiť, že to, čomu som pôvodne odmietal uveriť, bola skutočnosť. Holá a krutá. Všetci vedeli, že celá tá strašná udalosť nezostane len tak bez zabudnutá. A naozaj. O mesiac, v nedeľu 26. júla 1914, bola vyhlásená mobilizácia.

Nastali prvé dni strachu, hrôzy a plaču. Každý muž, ktorý ešte nemal štyridsať rokov, musel do štyridsiaticich ôsmich hodín narukovať ako vojak v službe vlasti. Či už bol slobodný alebo ženatý, syn alebo otec, hospodár, robotník, úradník. Všetko sa pripravovalo na potrestanie Srbska za tú hroznú vraždu a okázalú neochotu jeho predstaviteľov vyšetriť a potrestať vinníkov. Železnice boli preplnené mužov, ktorí mali svoje rodiny a deti, ktoré im nechceli dovoliť odísť. Tu sa ešte len začal nárek, tu začali tiecť slzy. Všetko sa to zlievalo v jeden plač, jeden hnev, jednu lamentáciu. Napokon však syn, brat i otec museli odísť, zanechajúc za sebou svojich blízkych. Ponáhľali sa k svojim plukom...

•••

Mesiac je dlhá doba. Aj rok je dlhá doba. A čo potom štyri roky?

Sedel na tvrdej skale, blízko miesta, kde zvyšok jednotky práve jedol fazuľu z konzervy.

„Nie som hladný,“ povedal ostatným, i keď jeho prázdny žalúdok a škvŕkanie v ňom tvrdili opak. On už však nevidel zmysel v tom, že by sa mal najesť. Na čo, keď bude opäť hladný? Už dávno stratil všetky ilúzie a naivné predstavy. Ostal z nich len prach, ktorý sa usádzal na topánkach tým, ktorí mu strpčovali život.

Kemmerick je mŕtvy. Müller je mŕtvy. Paul je mŕtvy. On dokáže dýchať, dokáže sedieť, dokáže kráčať... Ale to všetko je zrazu také zbytočné. Bezvýznamné...

Keď prvýkrát zabil človeka, túžil zomrieť tiež. Naozaj si k hlave priložil zbraň a chcel stlačiť spúšť. Ruka sa mu triasla, celý sa triasol, ale nebál sa. Vtom mu však niekto vytrhol ten vražedný vynález z ruky. Bol to Paul a pohľad mal prázdny.

Fritz mu za to neskôr poďakoval. Hoci i tak by bol najradšej mŕtvy, pretože bol presvedčený o tom, že si nezaslúži žiť, spomenul si na svoju matku a sestru. Spomenul si, ako doma žijú v neistote a dúfajú, že sa im raz vráti. Domov... To slovo znelo tak cudzo.

Občas sa ho zmocnil obrovský hnev. Bol nahnevaný na vojnu, na panovníkov, na vlast'... Na seba. „Prečo?“ pýtal sa. Otázok bolo veľa, ale odpovede neprichádzali. A on si už nebol istý, či by ich vôbec chcel poznať...